

BO

Rainer Merkel

Bo

Vertaald door Martin Michael Driessen

WERELDBIBLIOTHEEK · AMSTERDAM

Oorspronkelijke titel *Bo*. S. Fischer Verlag GmbH, Frankfurt am Main

© 2013 Rainer Merkel

© 2014 Nederlandse vertaling Martin Michael Driessen /

Uitgeverij Wereldbibliotheek

Alle rechten voorbehouden

Omslagontwerp Studio Ron van Roon

Foto auteur © Gaby Gerster

NUR 302

ISBN 978 90 284 2592 7

www.wereldbibliotheek.nl

1 De ruil

1

Nu kon Benjamin niet langer wachten. Hij moest nog een stuk doorkruipen. Een klein stukje maar, hij kon het puntje van de draagtas al zien. Die lag precies onder de voeten van de oude mevrouw. Aan haar ene voet droeg ze zo'n blauwe wollen sok die de reizigers door de luchtvaartmaatschappij aangeboden kregen. Haar blauwe voet stond op de blauwe draagtas, waarin de afscheidsbrief van zijn moeder zat en de lelijke kaki zomerhoed die ze op het allerlaatste moment nog voor hem had gekocht op de luchthaven van Frankfurt. Hij hoefde dus alleen maar aan de draagtas te trekken. Hij hoefde dus alleen maar nog een klein stukje verder te kruipen. Niemand keek naar hem. De passagiers sliepen. Hij kroop tussen de stoelrijen door, op zoek naar zijn draagtas. Hij had eerst onder de achterste zitrijen gezocht, waar eigenlijk helemaal niemand zat. Die tas moest toch ergens zijn. Dat was typisch zijn moeder, dat hij met een papieren draagtas op reis moest. Ze waren zijn rugzak thuis vergeten, maar een nieuwe had ze niet voor hem willen kopen. Ze had hem gewoon die blauwe papieren draagtas gegeven, waar een trui in zat die ze voor zichzelf had gekocht, en daar haastig al zijn spullen, zijn zonnehoed en de afscheidsbrief in gepropt. Benjamin was in slaap gevallen. Toen hij weer wakker werd, was de draagtas weg. 'Wat staat er dan in die afscheidsbrief?' had hij zijn moeder gevraagd.

'Vraag dat maar aan je vader,' zei ze. 'Hij is voor hem, niet voor jou.'

Zijn vader zou hem afhalen. Hij zou zijn vader over een paar uur op het vliegveld van Monrovia begroeten en dan moest hij hem een

brief geven waarin zijn moeder hem vaarwel zei.

‘Ik zeg hem vaarwel,’ verklaarde zijn moeder, ‘maar jij hebt vast een fijne tijd met hem. Wedden?’

De draagtas was weg. Het was een glanzend blauwe, eigenlijk heel elegante tas, waarop in grote gouden letters ZARA stond. Benjamin liep eerst het smalle gangpad tussen de stoelrijen af naar het achterste gedeelte van het vliegtuig. Zijn oren suisden en dreunden. Door de kleine, ovale ramen was niets te zien. Het was inktzwarte nacht. Nadat hij op de stoelen niets gevonden had, doorzocht hij de bagagevakken. Dat was niet eenvoudig. Hij moest op de zittingen gaan staan om de kleppen open te kunnen maken. En de stewardessen leken ook te slapen, in elk geval was er geen enkele te zien. Zou iemand zijn draagtas in een van de bagagevakken hebben gestopt? De bagagevakken leken op muilen. Op de grote muilen van dieren die het vliegtuig ingekropen waren en nu om een lekker hapje bedelden. En al die muilen waren leeg. Hij opende alle bagagevakken in het achterste gedeelte van het vliegtuig, het ene na het andere, ze waren allemaal leeg.

‘En waarom wil je hem vaarwel zeggen?’ had hij zijn moeder gevraagd.

‘Omdat ik hem zat ben,’ had ze geantwoord en hem daarbij over zijn haar geaaid, alsof ze zich bij hem wilde verontschuldigen dat ze zijn vader vaarwel moest zeggen. Maar nu was die afscheidsbrief er niet meer. Benjamin zocht verder, onder de stoelen. Hij kroop door het smalle gangpad tussen de stoelen en tastte de vloer af. Nu was hij zelf ook een dier, al was het een heel klein en stil dier, dat door niemand gezien mocht worden. Voor het eerst van zijn leven ging hij alleen met het vliegtuig. En in Afrika was hij ook nog nooit geweest.

‘En waarom is je moeder dan niet meegekomen?’ had de oude mevrouw die naast hem zat gevraagd. Benjamin wist niet wat hij daarop moest antwoorden. Hij wilde gewoon maar iets zeggen, hij wilde tegen haar liegen en een verhaal ophangen, zodat ze hem met rust zou laten, maar er schoot hem geen verhaal te binnen.

‘Nou, ze zegt hem vaarwel.’

‘Wie?’

‘Mijn moeder. Ze heeft me gestuurd om hem een brief te geven.’

De oude mevrouw schudde haar hoofd. Ze was zo oud dat ze vast al kleinkinderen had, en voordat ze was gaan slapen had ze de oude grijze mantel met visgraatpatroon over haar benen uitgespreid, en daarna waren er alleen nog maar een paar rare geluiden uit haar mond gekomen. Benjamin had helemaal gefascineerd naar haar zitten staren, totdat hij zelf ook in slaap gevallen was. Maar waarom had ze maar één sok aan? Ze had haar schoenen uitgedaan en toen omslachtig en langzaam de sokken aangetrokken die de stewardessen hun in kleine plastic zakjes overhandigd hadden. Benjamin had ook sokken gekregen, maar die had hij in de draagtas gestopt. Nu kreeg hij koude voeten. Zijn schoenen stonden onder zijn stoel, hij kroop langzaam op de blauwe wollen voet van de oude mevrouw af. De andere voet stak nog in haar schoen. Ze had dus maar één sok aangetrokken, en met die sok stond ze nu op zijn ZARA-draagtas, op de zonnehoed, die verschrikkelijk lelijk was, op de trui die zijn moeder weer had willen terugbrengen maar met het bonnetje erbij in de draagtas vergeten was omdat die, hoewel afgeprijsd, volgens zijn moeder veel te duur was geweest, en op de afscheidsbrief, waarop in hanepoten ‘Dr. Franz Pingel’ geschreven stond, met een vlekkerig en eigenlijk onleesbaar ‘Ping’. Want zijn moeder had inderhaast zijn vulpen geleend en er niet aan gedacht dat de inkt eerst moest drogen.

‘Heb jij een... Super Sheriff?’

‘Een... wát?’ vroeg Benjamin.

‘Snap je dat niet? Een inktwisper?’

Hij had haar niet-begrijpend aangekeken, en toen hij door de controlepoort ging en zich naar zijn moeder omdraaide zag hij hoe ze met grote, wijd opengesperde ogen naar haar schouders greep en met haar lippen het woord ‘trui’ vormde. Benjamin hield er rekening mee dat ze achter hem aan zou komen en hem zou dwingen haar de trui en het bonnetje toe te werpen terwijl honderden ongeduldige reizigers op hun beurt wachtten. Dus schudde hij snel zijn hoofd en vormde met zijn lippen de woorden ‘Ja, weet ik’ en toen: ‘Ik breng hem weer mee.’ Zijn moeder vormde, hoewel hij daar niet

helemaal zeker van was, de woorden 'Maar het bonnetje' of anders 'Vergeet het bonnetje niet!' In het liplezen hadden hij en zijn moeder grote meesterschap ontwikkeld. Dat was begonnen toen zijn moeder en zijn vader elke keer als ze elkaar zagen, en dat was zelden genoeg, alleen nog maar tegen elkaar schreeuwden, en zijn moeder hem om die reden tussendoor toefluisterde dat hij niet bang hoefde te zijn, of dat hij maar beter even weg kon gaan. Vaak vormde zij dan met haar lippen alleen de woorden 'Ga maar even weg', en dan ging Benjamin de kamer uit. Net als met de kerstdagen twee jaar geleden, die ze aan de Oostzee hadden doorgebracht, toen zijn vader tegen zijn moeder had gezegd dat ze het huis moesten verkopen, omdat zijn moeder zo veel schulden had gemaakt. 'Vergeet het bonnetje niet', vormden haar lippen, en ze pakte steeds opnieuw haar schouders vast en sloeg haar armen over elkaar alsof ze het koud had, met de kennelijke bedoeling hem nogmaals duidelijk te maken dat hij op het punt stond een weliswaar afgeprijsde maar nog steeds veel te dure kasjmier trui van de ZARA mee naar Afrika te nemen, waar het zoals zijn vader had gezegd zo heet was dat je er maar het best naakt kon rondlopen.

'Ik wil mezelf eens verwennen,' had zijn moeder gezegd toen ze de trui onderweg naar het vliegveld had gekocht, 'nu ik afscheid van je moet nemen.'

'Maar ik kom toch weer terug,' had hij gezegd.

'Natuurlijk kom je weer terug,' had ze gezegd en hem haastig omarmd. Maar er klopte iets niet. En dat moest met de brief en de draagtas te maken hebben. Benjamin hield even in terwijl hij over de vloerbedekking van het vliegtuig rondkroop als een hond die een bot zoekt. Hij richtte zich op. Misschien was het beter als hij de draagtas en de brief niet terugvond. Misschien was het best goed als hij ze helemaal niet mee zou nemen naar Afrika, naar de zomervakantie die hij met zijn vader in Monrovia, de hoofdstad van Liberia, zou gaan doorbrengen, om eindelijk eens te zien wat zijn vader de hele dag deed en hoe hij zo leefde. Maar toen schoot hem de honderd dollar te binnen. Die zat ook in de tas, en die honderd dollar kon hij niet missen.

‘Ik kom je afhalen,’ had zijn vader door de telefoon gezegd. ‘En mocht er iets misgaan, dan heb je die honderd dollar.’ Die had zijn vader hem al met Kerstmis gegeven en hem op het hart gedrukt er niets over tegen zijn moeder te zeggen: ‘Dat zijn jouw honderd dollar en die heb je nodig als je me komt opzoeken. Voor het geval dat er iets misgaat.’ Benjamin had de vijf biljetten van twintig dollar opgerold zodat ze eruitzagen als een sigaret, er een elastiekje omheen gedaan en ze toen in zijn etui gestopt, dat eveneens in de draagtas zat. In het etui zaten zijn vulpen en twee reservepatronen, waar zijn moeder ook elastiekjes omheen gewikkeld had, hoewel Benjamin dat niet wilde en eigenlijk een grote hekel had aan elastiekjes, vooral aan die van zijn moeder. Totdat zijn vader een leren etui voor hem had meegebracht uit Congo, waar hij destijds werkte, had zijn moeder lange tijd geprobeerd hem ervan te overtuigen dat het afdoende was als hij zijn schoolpennen met elastiekjes aan elkaar bond en ze gewoon los in zijn schooltas stopte, omdat ze geen geld aan een nieuw etui wilde uitgeven. Zo was zijn moeder. Ze kocht kasjmier truien en vergat die vervolgens in draagtassen, waar ze zonnehoeden en zonnecrème in stopte omdat ze bang was dat hij in de hete Afrikaanse zon zou verbranden. Zijn etui zat ook in de draagtas. Dus was de vulpen ook weg, net als de reservepatronen. Benjamin kroop verder. De blauwe sok van de oude mevrouw troonde op de draagtas als een blauwe olifant. Benjamin strekte tastend zijn hand uit. Een klein schokje ging door de blauwe olifantenpoot. Benjamin wilde aan de tas trekken, maar wat hij te pakken had bleek alleen zo’n plastic hoes te zijn die om de slaapdekens zat. De oude mevrouw schrok wakker. Benjamin trok zijn hand terug. Hij propte de hoes in elkaar en kroop behendig als een kat terug naar de rij achter zijn zitplaats. De oude mevrouw hoestte.

‘Wat doe jij daar beneden?’ vroeg ze. Benjamin hoestte ook. Hoesten leek momenteel het beste wat hij kon doen.

‘Niets,’ zei hij. Maar dat was geen goed antwoord. Hij had zich vergist. Ze had de draagtas niet. Maar misschien kon hij haar vragen of ze hem gezien had. De oude mevrouw pakte de armleuningen vast en hij zag hoe haar oude, knokige handen trilden toen ze pro-

beerde zich op te richten. Toen zij zich naar hem omdraaide ving hij in het schijnsel van het leeslampje een glimp op van haar war-rige witte haar. Ze zag eruit als een heks. Niet als een olifant. En hijzelf was helemaal geen kat, hij was gewoon het spoor bijster, een uitdrukking die zijn vader soms gebruikte als hij probeerde het gedrag van zijn vrouw te verklaren, die twintig verschillende kasj-mier truien had die ze nooit aantrok omdat ze er zo zuinig op was, terwijl haar bankrekening vet in de min stond of liever gezegd, volgens zijn vader, één groot zwart gat was.

‘Ze is echt het spoor bijster,’ had zijn vader aan de telefoon ge-zegd, ‘maar ik hou van haar. Waarom komt ze niet mee? Ze had me beloofd dat ze mee zou komen.’

‘Ik haal haar wel over,’ had Benjamin gezegd.

‘Beloofd?’

‘Ja hoor, dat beloof ik,’ had hij gezegd, maar dat was niet gelukt. In plaats daarvan had ze hem een afscheidsbrief meegegeven. En die bevond zich ergens in dit vliegtuig dat hem midden in de nacht naar Liberia bracht.

De oude mevrouw keek hem sceptisch aan met haar grote grijze ogen.

‘Heb je geslapen?’ vroeg ze. Benjamin schudde zijn hoofd. Mis-schien dat hij haar over de draagtas moest vertellen en uitleggen hoe belangrijk die was, met name wat erin zat. Wie weet had ze hem wel per abuis ingepakt. Maar uiteindelijk durfde hij niet. Waarom zou hij ook? En bovendien schaamde hij zich omdat hij, net als zijn moeder, voortdurend alles kwijt was.

‘Vooruit, kom naast me zitten,’ zei de oude mevrouw met haar eigenaardige, meisjesachtige stem. Ze stopte een koekje in haar mond en wenkte naar hem met haar knokige hand. Ze duldde geen tegenspraak. Benjamin wrong zich aan haar voorbij en ging op zijn plaats aan het raam zitten.

‘Waar waren we ook alweer gebleven?’ vroeg ze. Ze had hem haar hele levensgeschiedenis verteld, al in de eerste twee of drie uur na hun vertrek. Toen had de draagtas nog tussen zijn voeten gelegen. Ze had hem alles verteld. Haar man was ambassadeur van Liberia

geweest, en ze had twee zoons, maar die waren nu allebei dood. Haar man was ook dood, eigenlijk waren alle mensen die iets voor haar betekend hadden, overleden.

‘Ik word nog steeds met “mevrouw de ambassadrice” aangesproken,’ zei ze. ‘Maar als ik in Duitsland ben, weet niemand wie ik ben. Ik ken daar niemand, begrijp je wel?’ Ze boog zich over hem heen en grinnikte. Hij begreep niet waarom ze grinnikte. Ze bedekte haar benen met haar jas, maar dat werd haar al snel weer te warm, en ze legde de jas naast haar voeten op de vloer. ‘Wat heb je in die draagtas daar?’ had ze gelijk in het begin gevraagd. Ze was in haar kleine zilveren handtas naar haar kam aan het zoeken, omdat ze haar haar wilde kammen. ‘Help je me mijn kam te zoeken?’ had ze gevraagd, en hem de zilveren handtas gegeven. Ze had weliswaar een bril op, maar ze zag niets meer. ‘Eigenlijk ben ik blind,’ had ze gezegd, en weer naar hem gegrinnikt. Benjamin had in de handtas naar haar kam gezocht. Het duurde even voordat hij hem had gevonden. Het was een grote metalen kam. Hij had hem haar gegeven, en zij had haar haar gekamd.

‘Waar waren we ook alweer gebleven?’ vroeg ze opnieuw terwijl ze op haar zitplaats in het rond tastte, op zoek naar de tweede blauwe sok. ‘Heb ik je al over mijn kleinkinderen verteld?’ Benjamin schudde zijn hoofd. Hij had de blauwe sok ontdekt. Die zat in de stoelzak direct voor hem. Hij pakte hem en op hetzelfde moment had hij een idee waar de draagtas met de afscheidsbrief zou kunnen zijn. Het was een idee dat hem geruststelde, maar ook verontrustte.

‘Mag ik er even langs?’ vroeg hij.

‘Je wilt erlangs?’ vroeg de ambassadrice. Ze legde haar knokige hand op zijn onderarm. Loodzwaar scheen die hand opeens.

‘Ja, ik wil even... Ik zoek mijn draagtas. Ik heb hem geloof ik in het toilet vergeten.’

‘Nee, geen kwestie van.’ Ze schudde haar hoofd. Sneeuwwitte piekharen vielen over haar gezicht. Ze moet weer haar haar kammen, dacht Benjamin. ‘Je laat me toch niet in de steek? Jij blijft mooi hier!’ Benjamin knikte en ging weer zitten. De draagtas kon hij ook wel later ophalen, dacht hij; zolang ze in de lucht waren,

kon er per slot niets mee gebeuren. Hij deed zijn best om rustig te blijven.

‘Zal ik je eens vertellen hoe ze heten?’

‘Wie?’

‘Mijn kleindochters... Weet je – de ene heet Brilliant.’ Ze giechelde. ‘En de andere heet Sterretje. En dan heb ik er nog een... en die heet Gezellig.’ Ze lachte. ‘Op z’n Engels natuurlijk.’

Benjamin knikte.

‘Ken jij Engels?’

‘Ja,’ zei Benjamin. Hij sprak heel goed Engels, dat kwam door zijn moeder. Toen hij nog in Donnybrook, in het zuiden van Dublin, op school zat, hadden zijn ouders voortdurend ruziegemaakt over de vraag of ze thuis Engels of Duits moesten spreken. Zijn vader was voor Duits, zijn moeder was voor Engels.

‘Dat is echt geweldig,’ zei de ambassadrice, die uit Wuppertal kwam maar het grootste deel van haar leven in Liberia had doorgebracht, ‘dan spreken we van nu af aan Engels.’

Benjamin dacht aan zijn draagtas. Opeens dacht hij: als ik hem vind, dan pak ik die brief en maak hem open. Hij keek naar de oude mevrouw. Ze streek afwezig met haar knokige vingers door haar lange, witte haar. Het leek net alsof haar vingers een kam vormden. Ze vertelde over haar kleinkinderen met hun rare namen, en hoe die thuis bij haar schoondochter altijd op de grond lagen te slapen, want Afrikaanse kinderen sliepen overal waar ze maar wilden.

‘Maar dan krijgen ze altijd op hun donder van me. Ze liggen gewoon op de stenen vloer, en dat is natuurlijk veel te koud. Ik dacht al dat jij ook een Afrikaans kind was toen ik je daarnet op de vloer zag.’

‘Ik lag heus niet op de vloer hoor,’ protesteerde Benjamin.

‘Hoe oud ben je eigenlijk?’ vroeg ze.

‘Veertien,’ zei hij snel, maar dat was gelogen, en hij verwonderde zich erover dat hij opeens zo makkelijk en zonder enige inspanning kon liegen.

‘En dan mag je al helemaal alleen op reis?’

‘Dat mag al als je twaalf bent,’ legde hij haar plechtig uit. Zijn

moeder had daar speciaal naar geïnformeerd. Het mocht vanaf je twaalfde, en hijzelf was per slot een paar maanden geleden al der-tien geworden.

‘En ze laten je zomaar helemaal alleen naar Liberia vliegen?’

‘Helemaal alleen,’ antwoordde hij trots.

‘En dat klopt echt, dat je al veertien bent?’ vroeg ze en keek hem schuins aan.

‘Ik ben net veertien geworden,’ zei hij en vroeg zich af of hij niet toch beter de waarheid kon vertellen. Er was iets aan het veranderen. Er gebeurde iets wat heel raar aanvoelde.

En op dat moment schoot hem zijn paspoort te binnen. Zijn paspoort zat ook in de tas. Zijn reispaspoort. Op de naam Benjamin Pingel-Greenhammer. Een naam waarmee je op geen enkele speelplaats ter wereld goede sier kon maken. Opeens sloeg de angst hem om het hart. Zonder paspoort zou hij het land helemaal niet in komen. Zonder paspoort zouden ze hem meteen weer terugsturen. Hij moest opstaan, hij moest naar de stewardess.

‘Ik moet nu echt...’ zei hij. ‘Ik moet mijn draagtas ophalen.’

‘Hoe kun je nou zo ongeduldig zijn,’ mopperde de oude mevrouw. ‘Wij Duitsers zijn gewoon veel te ongeduldig. Jij bent ook al zo. We zitten toch net te praten?’

Hij wist niet wat hij moest zeggen.

‘Die draagtas kan je ook straks nog halen,’ zei ze. Hij was al half opgestaan, maar hij ging weer zitten. Hij luisterde naar haar. Hij hoorde hoe de stem van de oude mevrouw over haar oudste zoon vertelde die destijds, toen haar man nog leefde, in opdracht van de Liberiaanse president naar Amerika was gevlogen om daar een vliegtuig te kopen.

‘Zo ging dat toen,’ zei ze en kamde met haar lange vingers door haar haar. In het schijnsel van het leeslampje kon Benjamin de bruinachtige ouderdomsvlekken op haar hand zien. Hij bleef naar die hand staren. Hij dacht aan zijn draagtas, aan de afscheidsbrief, het paspoort, het geld en de zonnehoed. Als je goed naar de bruine vlekken keek, leek het alsof er een kever in het binnenste van de hand zat, die met zijn trompetachtige slurf het bloed opzoog en

dan weer uitspuugde, zodat er overal waar hij heen had gespuugd bruine vlekken op het huidoppervlak zaten. Benjamin staarde naar de hand van de oude mevrouw. Hij vond het een beetje akelig.

‘De president had destijds geen eigen vliegtuig,’ legde de oude mevrouw uit. ‘En mijn zoon moest er een kopen.’

Benjamin keek over zijn schouder. Hij moest de draagtas vinden voordat het vliegtuig de landing inzette. Er kon nu elk moment omgeroepen worden dat ze hun veiligheidsgordels om moesten doen, en dan mocht je niet meer opstaan.

‘En wat doet mijn zoon? Hij stapt in het vliegtuig, vliegt naar Amerika en koopt het ding!’ Ze spreidde haar handen uit alsof het vleugels waren.

‘En nu is hij dood?’ vroeg Benjamin.

‘Hij is bij een verkeersongeluk om het leven gekomen,’ zei ze haast een beetje trots. ‘Niet in Liberia, maar in Duitsland.’ Ze schudde haar hoofd. ‘In Liberia kan je namelijk niet sterven.’

‘Waarom niet?’

‘Waarom niet?’ Ze lachte. ‘Nou ja, omdat men in Liberia niet sterven kan. Wist je dat niet? Kijk maar naar mij. Wat dacht je, waarom ik er steeds weer heen vlieg? Waarom ik nog altijd in dat hete, vreselijke land woon?’ Ze boog zich over hem heen. Hij rook een wat eigenaardig geurtje. Ze rook als een kast, als een oude kast die vol hing met kleren die niemand meer wilde dragen.

‘Echt waar?’ vroeg Benjamin.

‘Absoluut,’ zei ze. ‘Het is onmogelijk. Tenminste, als je blank bent.’ Ze streek een haarstreng naar achteren. ‘Je moet natuurlijk wel blank zijn.’ Ze grinnikte en keek hem aan. ‘Jij bent toch blank, of niet soms?’ Het licht viel op haar magere neus, die eruitzag alsof hij elk moment zou kunnen afbreken en uit haar gezicht vallen.

‘Je bent heel erg blank,’ fluisterde ze, hief haar rechterhand en streekte behoedzaam zijn slaap. ‘Je lijkt op mijn eerstgeboren zoon.’ Benjamin huiverde.

‘Ik heb een cadeau.’ Ze boog zich voorover. ‘Waar is mijn tas?’ Ze pakte haar reistas, die ze op de lege zitplaats naast zich had gezet. Even meende Benjamin zijn draagtas te zien, maar dat was onmo-

gelijk, die zou ze toch niet zomaar in haar reistas stoppen. Hij moest zich vergist hebben. Misschien kon hij beter gaan slapen als hij zo moe was.

‘Ik laat het je zien.’ Ze woelde in haar tas en haalde een rubberen bal tevoorschijn. ‘Hier,’ zei ze, ‘probeer maar eens.’

Benjamin nam de rubberen bal aan en bekeek hem.

‘Je moet opstaan. Toe dan!’

Hij stond op en ging in het gangpad staan.

‘En nu,’ zei ze, ‘laat je hem vallen en doe je je ogen dicht.’ Ze was helemaal opgewonden, haar ogen straalden, haar hele gezicht vibreerde. En toen Benjamin de bal had laten vallen en zijn ogen weer opende, zag hij wat ze bedoelde. De rubberen bal danste voor zijn ogen door de halfdonkere vliegtuigromp het gangpad af en elke keer als hij de vloer raakte, lichtte hij op in talloze kleuren en straalde als een grote, magische bol. Hij lichtte paars op, groen en rood en oranje. De kleuren vlamden en dansten alsof er honderden zonnen op- en ondergingen terwijl Benjamin toekeek hoe de bal door het vliegtuig sprong en zich steeds verder verwijderde. Het toestel helde een beetje. Geschrokken dacht Benjamin bij zichzelf dat het niet lang meer kon duren totdat ze zouden landen. Hij hoorde geknorp in de luidsprekers en keek gefascineerd de lichtende bal na, die op- en neerstuiterend het gangpad af danste.

‘Vooruit,’ fluisterde de oude mevrouw, ‘erachteraan. Breng hem terug!’

2

De bal verdween: hij stuiterde een paar keer, maakte een onverwachte, reusachtige sprong en rolde vervolgens onder de stoelen door zonder dat de ambassadrice of Benjamin hem nog een keer te zien kreeg, langs alle zitrijen heen tot in de eerste klasse, waar hij verder rolde, tussen de benen van de stewardess door die net toma-tensap inschonk voor een man met een gouden bril, tot aan de stoel met het nummer 21c, waar hij uiteindelijk bleef liggen. Via de luid-

sprekers werd de passagiers gesommeerd hun plaatsen in te nemen en hun veiligheidsgordels om te doen, omdat de landing in Monrovia nu spoedig zou worden ingezet. Het meisje op stoel 21c draaide zich om. Brilliant Hope Gwenigale-Johnson – ze had een van de kleindochters van de ambassadrice kunnen zijn – zag de bal, die grijs en uitgedoofd, maar nog steeds geheimzinnig, naast haar op de grond lag. Ze dacht even na, maakte toen haar veiligheidsgordel los, sprong overeind en griste de bal naar zich toe. Ze stopte hem vliegensvlug in haar kleine fluwelen hoofdkussen. Het was een zilverkleurig hoofdkussen dat Brilliant Hope Gwenigale-Johnson altijd bij zich had en waarvan de hoes elke dag gewassen moest worden, zodat het kussen telkens opnieuw naar kaneel en oleander rook, want daarmee parfumeerde haar oma het, anders kon Brilliant haar hoofdje er niet op neervlijen. Het kussen had een ritsluiting en de bal verdween erin alsof hij nooit had bestaan.

Brilliant dacht er niet over na waar de bal vandaan was gekomen. Het was gewoon een rubberen bal, een of ander cadeautje, een aardigheidje dat iemand voor haar verzonnen had, want ze kreeg veel cadeautjes en dus verbaasde het haar ook niet dat er nu zomaar een cadeautje kwam aangerold waarvoor ze niet eens dankjewel hoefde te zeggen. Ze had een hele rij voor zichzelf, want ze zat niet graag naast haar oom, en waar ze helemaal een hekel aan had was als hij snurkte. En dat deed hij min of meer altijd als ze samen in het vliegtuig zaten. Brilliant Hope Gwenigale-Johnson. Hope, dat betekende hoop. Gwenigale, dat kon je vast ook vertalen, maar Brilliant was vergeten wat die naam betekende. Ze woonde in Amerika, omdat haar familie Liberia al jaren geleden had verlaten vanwege de burgeroorlog, en haar oom, die wel was gebleven, kwam haar af en toe opzoeken. Nu ze binnenkort haar vijftiende verjaardag zou vieren, werd het tijd dat ze eindelijk het geboorteland van haar moeder eens leerde kennen en dus was haar oom speciaal naar Amerika gevlogen om haar op te halen. Wat dat allemaal kostte, speelde geen rol. Zoals andere mensen de bus namen of een taxi bestelden, zo stapte haar oom in een vliegtuig en vloog de Atlantische Oceaan

over om haar op te halen. De bal vormde een bultje in haar hoofdkussen. Ze zou het kussen zo meteen in haar rugzak stoppen, die ook zilverkleurig was en die ze een naam had gegeven, want ze gaf alle dingen die van haar waren altijd een naam. Soms gaf ze ook dingen die niet van haar waren een naam. Dat deed ze omdat ze zich verveelde en omdat ze

dingen in iets anders veranderde als zij ze een naam gaf. Daarom heette haar kussen Justin Timberlake en haar schoenen heetten Kanye West, dat wil zeggen zo heetten haar wandelschoenen, de zware wilderen schoenen die ze nu aanhad omdat iedereen zei dat Liberia ontzettend vies was, vol scherven en puntige rotsen en gevaarlijke gaten, en dat je daar sowieso in geen geval op blote voeten mocht lopen, zeker niet 's nachts. Maar Brilliant zou waarschijnlijk toch niet veel rondlopen. Het grootste deel van de tijd zou ze een chauffeur ter beschikking hebben, en haar oom had haar grootouders, die voor haar zorgden, verzekerd dat ze als het even kon helemaal niet buitenshuis zou komen, omdat dat veel te gevaarlijk was.

‘Je mag er dan wel uitzien als een Liberiaanse,’ had haar oom gezegd, ‘maar dat ben je eigenlijk niet. Jij bent per slot ons prinsesje en als jou iets overkomt op straat, al was het maar dat er zo’n achterlijke hond tegen je blaft, dan breekt dat je opa en oma het hart.’ Vervolgens was hij weer in slaap gevallen. Brilliant keek films op een kleine draagbare dvd-speler, of ze prikte met een naald in haar zilverkleurige kussen, wat eigenlijk weinig zinvol was. Maar dat deed Brilliant soms. Ze maakte dingen die van haar waren gewoon kapot, maar waarom ze dat deed, dat wist ze zelf ook niet zo precies.

‘Vloog daar nou net een bal door de lucht?’ hoorde ze haar oom achter zich zeggen. Hij slurpte zijn tomatensap.

‘Wat voor bal dan?’ vroeg ze.

‘Nou ja, een bal, kindje.’ Hij schraapte zijn keel.

‘Hoe moet ik dat nou weten. Wanneer landen we eigenlijk?’

‘Zo meteen.’

‘Zal ik dan Kanye West maar aantrekken?’

‘Wie?’

‘Mijn schoenen, slimpie. We landen toch zo meteen?’

Haar oom schudde zijn hoofd. ‘Ik ga je dragen, mijn schat. Jij doet geen stap meer. Het is midden in de nacht. Ik draag je naar de auto, en morgenochtend word je wakker in Coconut Jungle.’ Dat was de naam van het strandhuis van haar oom. Maar op de foto die ze in haar mobieltje had opgeslagen leek het meer op een hut in het bos. Ze had het de Boomhut gedoopt en haar oom gevraagd of hij soms van plan was om daar vossen en beren te schieten, want in dat geval wilde ze liever thuisblijven. Ze had er sowieso de pest in, omdat ze had gehoord dat het in Liberia voortdurend regende en als er iets was waar ze een hekel aan had, dan was het regen. Die had je in Californië nauwelijks, en ook de reusachtige roze paraplu die haar oom voor haar had gekocht, maakte de zaak er niet beter op. Ze had hem Roze Reus genoemd en er met een nagelschaartje schapenwolkjes in geknipt, zodat een paar dagen later Roze Reus II voor haar slaapkamerdeur stond. Roze Reus II lag nu, nog in zijn plastic verpakking, in het bagagevak boven haar hoofd, maar ze had besloten hem gewoon in het vliegtuig te laten liggen. Want hij beviel haar niet meer, net zomin als haar kussen met al die gaten en die rare bobbel. En een ogenblik later, toen het toestel met geraas omlaagzakte en toen weer naar voren schoot omdat het in de een of andere turbulentie terecht was gekomen, smeed ze het naast zich op de grond, zodat er een kort weerlichten door het kussen flitste, alsof er vuur in oplaaide. Brilliant schrok. Haar oom snurkte en de stewardess die net langskwam, raapte het kussen op en legde het op haar schoot.

‘Je hebt je veiligheidsgordel niet om. Wil je soms door de lucht geslingerd worden?’ Brilliant kneep haar ogen samen. Wat een brutaliteit, dacht ze, wie denkt dat mens wel dat ze is. Prinses Brilliant Hope Gwenigale-Johnson schudde woedend haar hoofd. De stewardess pakte de veiligheidsgordel en trok hem strak om Brilliant's buik. Het kussen lag op de lege stoel naast haar. Ze keek ernaar. Er was duidelijk iets mis. Er was iets aan de hand met Justin Timberlake. Ze overwoog hem te opereren en in stukken te snijden. De bal zou ze houden, maar het zachte, vlokkige innerlijk van Justin ver-

vulde haar opeens met walging. De kleine naald had ze mee aan boord gesmokkeld. Ze had altijd een kleine naald bij zich, en deze had ze onder een pleister op de rug van haar hand verstopt. Hij heette Miss Marple 21. Of Miss Marple 22. Bij de controle op het vliegveld was er een piepsignaal geweest, maar Brilliant had de man van de veiligheidsdienst met fonkelende ogen dreigend aangekeken en was gewoon doorgelopen. Ze trok voorzichtig de pleister van haar hand om Miss Marple te bevrijden. Haar doelwit was het kussen, Justin Timberlake.

‘Hak hem aan mootjes,’ fluisterde Brilliant, hoewel dat een zware opgave voor zo’n klein naaldje was. Brilliant keek het kussen aan.

‘Nou en?’ zei ze tegen Justin. ‘Dat kan me helemaal niets schelen.’

Ze zag duidelijk hoe Justin zijn buik introk, want die had Miss Marple als eerste op het oog. Brilliant schudde haar hoofd. Er was echt iets mis met hem. De reis had Justin geen goed gedaan en ze vond het een goed idee om hem samen met de Roze Reus in het vliegtuig achter te laten, om hem een lesje te leren. Ze was nu oud genoeg, ze had geen kussen meer nodig. Ze keek hem nog een keer aan. Ze vertrouwde hem niet meer, na dat flitsen en weerlichten, het was alsof er een magisch wezen in hem verborgen zat.

‘Ben je soms zwanger? Justin!’ Ze boog zich over hem heen. Ze wilde net met behulp van haar naald de waarheid achterhalen, toen ze opeens een gezicht zag. Vlak bij haar. Het was het gezicht van een blanke jongen. Hij had sproeten, rossig haar en grote, enigszins angstige ogen. Zijn hand kwam tastend langs haar stoel omhoog en greep naar het kussen. Ze kon haar ogen niet geloven.

‘Sorry,’ zei Benjamin, ‘maar dat moet ik weer teruggeven.’ Toen pakte hij het kussen en nog voordat ze met haar naald had kunnen toesteken, was hij alweer weg. Ze maakte haar veiligheidsgordel los om achter hem aan te gaan. Het gordijn dat de eerste klasse van de tweede scheidde, bewoog nog wat heen en weer. Hij was dus zomaar uit de tweede klasse naar voren naar haar toe gekomen om Justin van haar af te pakken. Ze draaide zich om en zocht naar de stewardess.

‘Wat is er aan de hand?’ vroeg haar oom. Er zijn hier dieven en criminelen aan boord, dacht ze. Ze vroeg zich af of ze gillen dan wel

huilen moest en ook of ze dat eventueel tegelijk kon doen. Terwijl ze zich bezighield met de vraag hoe ze dat voor elkaar kon krijgen, zei haar oom: 'Je bent toch niet bang hè, liefje?' Zijn grote hand liefkoosde haar. 'Heel het land zal je aan je voeten liggen.' Hij wilde haar net over het hoofd strelen toen de brutale stewardess weer opdook. Ze werd opgetild en als een spartelende baby terug op haar plek gezet en vastgegespt. Nou, die zal er nog van lusten, dacht Brilliant woedend. Opeens voelde ze een stekende pijn in haar been. Dat was Miss Marple. Nu wist ze tenminste zeker dat ze huilen moest, en niet gillen. Maar uiteindelijk deed ze dat niet. Ze beet haar tanden op elkaar. Want Brilliant Hope Gwenigale-Johnson mocht dan soms erg moeilijk en gecompliceerd zijn, dom was ze beslist niet. Als ze Miss Marple in haar been zouden aantreffen, zou dat alleen maar nieuwe problemen veroorzaken. Nu ging het erom dat ze Justin terugkreeg, en dan zou ze die rare blanke jongen een lesje leren. 'Maar eerst,' fluisterde ze bij zichzelf, 'ga ik hem een naam geven.' En ze vertrok haar gezicht tot een grijns.

3

De ambassadrice hield het kussen voorzichtig vast, alsof het breekbaar was. Ze bekeek het van alle kanten en zei toen: 'Het is een prachtig kussen. Ik denk dat ik het hou.'

'Maar we moeten het teruggeven,' protesteerde Benjamin.

'Dat heb je goed gedaan,' zei de oude mevrouw. 'Ik vind het heel mooi.'

'Het is toch helemaal niet van mij,' sprak Benjamin haar tegen. 'Ik moet het terugbrengen. We moeten alleen uitvogelen hoe we die rubberen bal eruit krijgen.'

'Haal jij je draagtas nou maar,' zei de oude mevrouw en glimlachte voor zich uit. Precies op dat moment werd de aanwijzing omgeroepen dat iedereen zijn veiligheidsgordel om moest doen. Straks zouden ze landen. Een stewardess kwam naar Benjamin toe en wees op zijn stoel.